

Наталія Попова,
Л. В. Ленчук,
доц. Н. В. Гут,
Уманський навчально-виховний комплекс
“Загальноосвітня школа-інтернат
I-III ступенів імені Ю.О. Гагаріна –
педагогічний ліцей”

СЛОВОВІРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕМЕНТІВ –LOOKING , –LIKE В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Теоретичні підвалини словотвірної системи англійської мови ґрунтуються на традиційних підходах до вивчення способів словотворення, а також на інноваційних технологіях останніх років з цієї проблематики. У теорії словотвору постулюються два способи словоскладання – зі словосполучень і за словотворчими моделями.

У загальнотеоретичному ракурсі ґрунтовно висвітлено лексичну та словотвірну специфіку складних утворень (П. Царьов, Г. Марчанд), особливості їх номінації в різних мовах (О. Василевська), типологію словоскладання (К. Ряшенцев, Н. Клименко), критерії композитності (Л. Омельченко), діахронічну динаміку номінативної структури складних слів (О. Селіванова), а також їх стилістичні властивості (В. Виноградова) [1, 234].

Мета цієї статті – з’ясувати структурні особливості складних утворень з *–looking*, *–like* в англійській мові та проаналізувати семантичні засади їх сполучуваності з іншими частинами мови.

У процесі досліджень складних утворень з елементами *–looking*, *–like* виявлено приклади їхнього одночасного вживання і як складних слів і як словосполучень [1, 240]. У таких випадках ці компоненти використовуються здебільшого для приблизної номінації процесів, предметів, їх ознак, якості і кількості.

Властивістю елемента *–like* є те, що він має здатність утворювати прикметники не тільки власне від англійських, а й від запозичених основ: *telescope-like*, *lens-like*, *puncture-like*; набуває абстрактного значення “подібний до того, характерний тим, властивий тому, що виражає словотвірна основа”: *mirror-like* – подібний до дзеркала; *ladylike* – що має вигляд, манери леді; *doglike* – властивий собаці. Однак, у деяких прикметниках, таких як *childlike* (простий, щирий),

threadlike (волокнистий, ниткоподібний) *-like* втратив первісне самостійне значення прикметника “схожий, подібний, однаковий”.

Утворюючи прикметники, компонент *-like* сполучається із іменною основою (словотвірна модель n + *-like*). Це, як правило, іменники на позначення

- тваринного світу (*animal-like, bear-like*);
- людей різного віку й статі (*childlike, ladylike*);
- частин тіла людини (*handlike*);
- міфічних істот (*troll-like, ghost-like*);
- різних станів людини (*dream-like, trance-like*);
- природних явищ (*lightning-like*);
- артефактів (*telescope-like*).

Компонент *-looking* теж утворює прикметники різної семантики, але переважно від прикметникових та прислівникових основ. Найпоширенішою є словотвірна модель a + *-looking*, де основа – це прикметник з вказівкою на

- інтелектуальну сферу (*intellectual-looking*);
- позначення зовнішнього вигляду людини (*pleasant-looking*);
- додаткові характеристики об’єкта (*uncomfortable-looking*);
- колірні, світлові, зорові, дотикові засоби сприйняття (*hard-looking, reddish-looking*);
- почуття (*cheerful-looking*);
- фізичні якості об’єкта (*strong-looking*).

Функцію основи у складних утвореннях з *-looking* часто виконують прикметниках у різних ступенях порівняння: *best-looking, older-looking, finest-looking*.

Приклади сполучуваності з прислівниками зустрічаються рідко, наприклад: *deadly-looking, kindly-looking, likely-looking*.

Змістова субстанція подібності й схожості обмежує сполучуваність елементів *-looking, -like*. Ці складні утворення актуалізують своє значення у словосполученнях з назвами істот (*cow-like beasts, powerful-looking man*), іменниками, що позначають неживі об’єкти (*lens-like surface, cosy-looking inn*) та абстрактні поняття (*animal-like vitality, bison-like energy*).

Отже, складне слово утворюється від основ слів, що перебувають між собою в структурних і семантичних відношеннях. В утвореннях з елементами *-looking, -like* не всі основи однаковою мірою є активними у словотвірному процесі. Компоненти *-looking,*

-like утворюють прикметники переважно від прикметникових та іменникових основ, і лише інколи основа прикметника – прислівник.

ЛІТЕРАТУРА

1. Толчеева Т.С. Семантико-стилистический потенциал образований со вторым элементом *-looking* , *-like* в современном английском языке // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2000. – С. 234–240.
2. Oxford Dictionaries. – Режим доступу: <http://oxforddictionaries.com>